

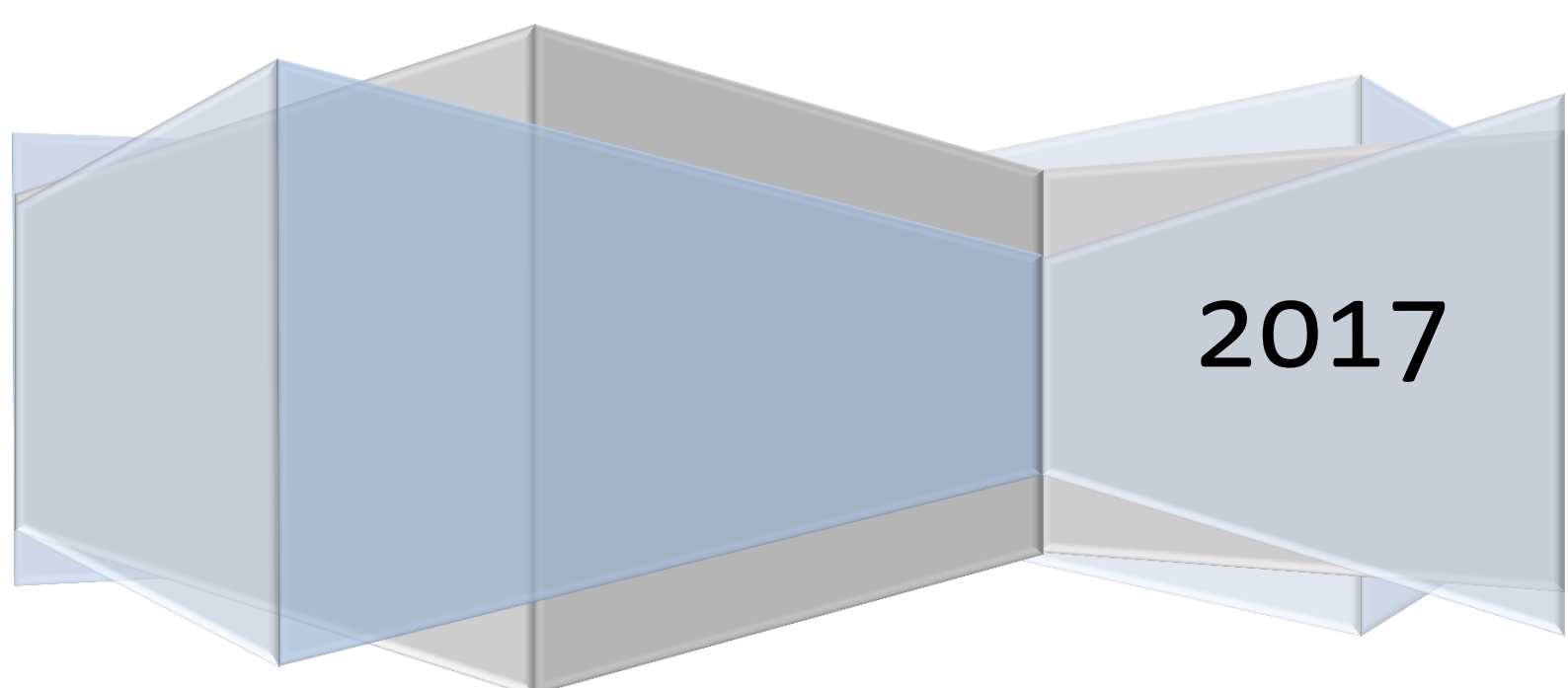
Úřad vlády ČR

Národní RIS3 strategie

(kapitola pro Analýzu VaVal 2016)

2015 – květen 2017

Popis - Monitoring

2017

Obsah

1. Základní popis	1
2. Financování, naplňování specifických cílů a zacílení na aplikační odvětví se zohledněním krajské dimenze.....	4
Seznam tabulek.....	11
Seznam grafů.....	11
Seznam obrázků	11
Seznam zkratk.....	12

Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky (dále „Národní RIS3 strategie“ z anglického *Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation*) je strategický dokument zajišťující efektivní zacílení evropských, národních, regionálních a soukromých prostředků na aktivity vedoucí k posílení inovační kapacity a do prioritně vytyčených perspektivních oblastí na národní i krajské úrovni s cílem maximálně využít znalostní potenciál. Národní RIS3 strategie představuje jeden z implementačních nástrojů Národní politiky VaVaI. Následující oddíly prezentují základní popis i některé údaje prvního souhrnného monitoringu provedeného Úřadem vlády ČR (ÚV ČR) na harmonizované sadě primárních dat o projektech navázaných na Národní RIS3 strategii, vztahujících se k období 2015 až květen 2017. Z důvodu malého objemu počátečních dat nebyly prozatím prováděny podstatnější analytické závěry. Výjimečně jsou uvedeny údaje z externích zdrojů.

1. Základní popis

V kontextu veřejných evropských politik představuje Národní RIS3 strategie předpoklad pro naplňování regionální a kohezní politiky EU a cílů strategie Evropa 2020, formulovaných v reakci na ekonomickou krizi z let 2007 a 2008. Stručně řečeno jde o strategii pro hospodářský růst založený na principech inteligentních řešení (*smartness*), udržitelnosti a inkluzivity. Z tohoto titulu představuje existence propracované Národní RIS3 strategie **předběžnou podmínku** pro uskutečňování intervencí regionální politiky Evropské unie v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, přesněji v tematických cílech zaměřených převážně na inovace, informační a komunikační technologie a technologický rozvoj (Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1303/2013). Následně se však v duchu téhož nařízení Národní RIS3 strategie stává pro danou oblast také **základním koordinačním mechanismem** intervencí všech, bez ohledu na to, z jakého zdroje jsou financovány.

Významným rysem koncipování Národní RIS3 strategie je důraz na tzv. proces podnikatelského objevování nových příležitostí (*entrepreneurial discovery process*, dále „EDP“), zjednodušeně řečeno jde o profilování oblastí specializace, vydefinovaných za rovnocenné spoluúčasti zástupců veřejné správy, podnikatelské i akademické sféry a taktéž občanské společnosti. Tento proces se vztahuje nejen na počáteční nastavení priorit aplikovaného výzkumu ČR, ale musí probíhat po celou dobu naplňování strategie, jelikož poskytuje zpětnou vazbu a verifikaci pro intervence realizované, ovšem také východiska pro plán intervencí připravovaných.

První základní strukturní rovinu Národní RIS3 strategie představují tzv. **klíčové oblasti změn**, dále členěné do strategických (a podrobněji specifických) cílů. Rozvržení klíčových oblastí změn a strategických cílů shrnuje Tabulka 1.

Tabulka 1 – Klíčové oblasti změn a strategické cíle Národní RIS3 strategie

Klíčové oblasti změn	Strategické cíle
A: Vyšší inovační výkonnost firem	A. 1: Zvýšit inovační poptávku ve firmách (i ve veřejném sektoru) A. 2: Zvýšit míru podnikání ve společnosti s důrazem na zakládání nových rychle rostoucích firem A. 3: Zvýšit internacionalizaci MSP
B: Zvýšení kvality výzkumu	B. 1: Zlepšit kvalitu a problémovou orientaci výzkumu ve znalostních doménách relevantních pro inteligentní specializaci
C: Zvýšení ekonomických přínosů veřejného výzkumu	C. 1: Zvýšit relevanci výzkumu
D: Lepší dostupnost lidských zdrojů v počtu i kvalitě pro inovační podnikání, výzkum a vývoj	D. 1: Zvýšit kvalitu absolventů škol D. 2: Identifikovat a využít talenty D. 3: Zvýšit kvalitu pracovníků ve výzkumu a vývoji
E: Rozvoj eGovernmentu a eBusinessu pro zvýšení konkurenceschopnosti (rozvoj ICT a digitální agenda)	E. 1: Rozvoj eGovernmentu E. 2: Rozvoj eBusinessu a ICT v podnikání E. 3: Rozvoj Infrastruktury v ICT
F: Posílení a lepší využití sociálního kapitálu a kreativity při řešení komplexních společenských výzev	F. 1: Podpořit otevřenou partnerskou spolupráci při experimentálním řešení společenských výzev a systémově využít úspěšně ověřené modely F. 2: Podpořit a lépe využít spolupráci místních aktérů při řešení potřeb v oblasti zaměstnanosti, ekonomického rozvoje a sociální inkluze v krajích ČR

Druhou strukturální rovinou Národní RIS3 strategie jsou národní domény specializace, začleněné do **aplikačních odvětví**. Národní domény specializace představují priority, na které by se měl zaměřovat aplikovaný výzkum ČR, a které je vhodné podporovat s ohledem na ekonomickou specializaci ČR v evropském a globálním kontextu. Aplikační odvětví jsou dále funkčně provázaná se znalostními doménami, tj. *Key Enabling Technologies* – „KETs“, jež se používají v evropských strategických dokumentech. Výběr národních domén specializace proběhl na základě konzultačního procesu EDP v tzv. Národních inovačních platformách (dále „NIP“). Obdobou NIP na krajské úrovni jsou krajské inovační platformy, které analogicky identifikovaly specifická aplikační odvětví krajská. Tabulka 2 přehledně shrnuje aktuálně nastavený systém aplikačních odvětví a NIP.

Tabulka 2 – Národní inovační platformy ve vazbě na aplikační odvětví

Národní informační platformy	Aplikační odvětví
NIP I - Strojírenství, energetika, hutnictví	Strojírenství – mechatronika Energetika Hutnictví
NIP II - Elektronika, elektrotechnika a ICT	Elektronika a elektrotechnika Digitální ekonomika a digitální obsah
NIP III - Výroba dopravních prostředků	Automotive Železniční a kolejová vozidla Letecký a kosmický průmysl
NIP IV - Léčiva, biotechnologie, prostředky zdravotnické techniky, Life Sciences	Léčiva, biotechnologie, prostředky zdravotnické techniky a Life Sciences
NIP V - Kulturní a kreativní průmysly	Tradiční kulturní a kreativní průmysly

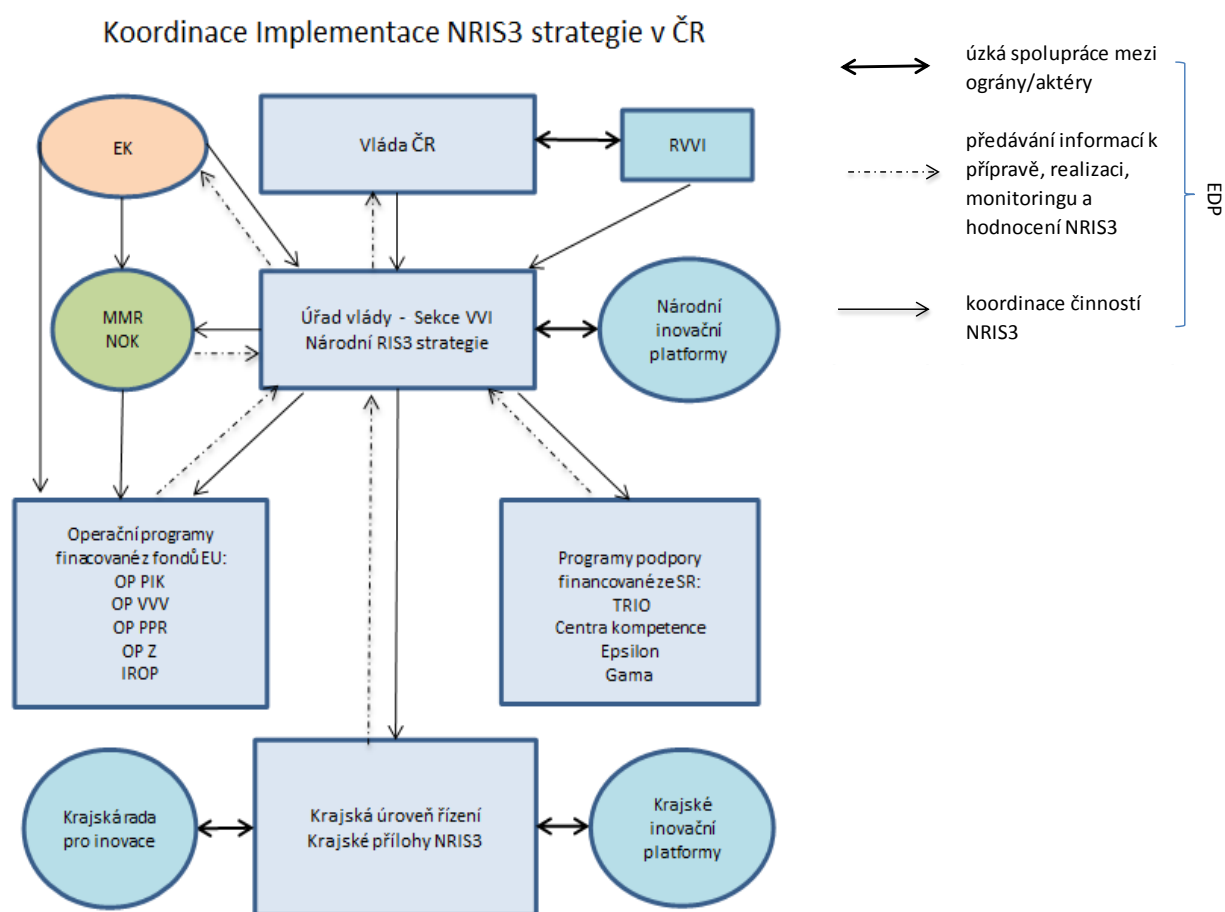
Národní informační platformy	Aplikační odvětví
NIP VI - Zemědělství a životní prostředí	Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji Udržitelné zemědělství a lesnictví Udržitelná produkce potravin Zajištění zdravého a kvalitního životního prostředí a efektivní využívání přírodních zdrojů
NIP VII- Společenské výzvy	Bezpečnostní výzkum Výzkum ve zdravotnictví Práce, sociální služby a důchodový systém
Krajské inovační platformy	Chemie a chemický průmysl
	Sklářství a keramika
	Gumárenství a plastikářství
	Textil
	Balneologie a lázeňství

Národní RIS3 strategie byla vládou ČR **schválena dne 11. 7. 2016**, a poté také Evropskou komisí. Regionální dimenze je zajišťována 14 krajskými přílohami (schválenými krajskými zastupitelstvy), které stanovují priority v návaznosti na specifika výzkumného a inovačního potenciálu daného kraje.

Implementace Národní RIS3 strategie v operačních programech financovaných z ESIF (dále „operační programy“) je zajištěna Operačním programem Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK), Operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), Operačním programem Praha - pól růstu ČR (OP PPR), Integrovaným regionálním operačním programem (IROP) a Operačním programem Zaměstnanost (OP Z). Z programů podpory výzkumu a vývoje byly doposud integrovány program TRIO (gesce MPO) a programy Centra kompetence, EPSILON a GAMA (gesce TA ČR).

Gestorem Národní RIS3 strategie je Úřad vlády ČR, jehož hlavní zodpovědnost spočívá v koordinaci a **řízení** priorit na celostátní úrovni. Nezbytná je jeho role při zohledňování podnětů vzešlých z průběžného procesu EDP a jejich zprostředkování Řídicím orgánům relevantních operačních programů a gestorům programů podpory výzkumu a vývoje. ÚV ČR dbá také na řádné zacilování projektů na aplikační odvětví a klíčové oblasti změn. Dalšími složkami činnosti řízení jsou monitoring, evaluace, plánování pokračující implementace a v případě potřeby také aktualizace základního dokumentu Národní RIS3 strategie. Na úrovni krajů byly zřízeny řídicí struktury pro management a implementaci krajských RIS3 strategií (tzv. krajské rady pro inovace), které požívají jisté míry autonomie.

Obrázek 1 - Proces řízení a implementace Národní RIS3 strategie

2. Financování, naplňování specifických cílů a zacílení na aplikační odvětví se zohledněním krajské dimenze

Financování Národní RIS3 strategie¹ za období 2015 až květen 2017 bylo sledováno odděleně v operačních programech a programech podpory výzkumu a vývoje.

Operační programy

Tabulka 3 - Přehled financování Národní RIS3 strategie z operačních programů (v mld. Kč)

Poskytovatel	Program	Plán dle RIS3 ²	Aktuální stav				
			Soukromé zdroje	Veřejné zdroje	Podpora EU	Celkem	Procentní vyjádření
MPO	OP PIK	137,89	8,95	0,91	10,35	20,21	60,79%
MŠMT	OP VVV	59,18	0,02	2,81	8,60	11,43	34,38%
Hl. m. Praha	OP PPR	3,37	0,04	0,06	0,09	0,19	0,56%

¹ Pokud není uvedeno jinak, pak pod pojmem *financování* jsou v Národní RIS3 strategii chápány celkové schválené (plánované) způsobilé výdaje/náklady projektů.

² plán kohezní politiky EU na programové období 2014-2020

Poskytovatel	Program	Plán dle RIS3 ²	Aktuální stav				
			Soukromé zdroje	Veřejné zdroje	Podpora EU	Celkem	Procentní vyjádření
MMR	IROP	11,03	0,004	0,48	0,84	1,33	3,99%
MPSV	OP Z	1,22	nejsou	0,004	0,08	0,09	0,27%
Celkem		212,70	9,01	4,26	19,96	33,24	100%

V operačních programech (Tabulka 3) byly dosud na Národní RIS3 strategii přiděleny dotace ve výši 20,21 mld. Kč z OP PIK a 11,43 mld. Kč z OP VVV. Výrazně nižší částky, jak plánované tak aktuálně zazávkované, pokrývají ostatní operační programy. Zdaleka nejvyšší měrou se na financování Národní RIS3 strategie podílel OP PIK (60,79%). Následuje OP VVV s podílem 34,38%. Méně výrazný podíl připadá na IROP (3,99%), OP Z (0,27%) a OP PPR (0,56%). Podpora EU je při financování Národní RIS3 strategie nejvíce využita z OP PIK (10,35 mld. Kč). Veřejné zdroje ČR jsou nejvíce využity z programu OP VVV (2,81 mld. Kč). Soukromé zdroje ČR byly při financování Národní RIS3 strategie dosud nejvíce uplatněny v programu OP PIK (8,95 mld. Kč).

Programy podpory výzkumu a vývoje TRIO, Centra kompetence, EPSILON a GAMA

Tabulka 4 - Přehled financování Národní RIS3 strategie z programů podpory výzkumu a vývoje Centra kompetence, EPSILON, GAMA a TRIO (v mld. Kč)

Poskytovatel	Program	Plán dle RIS3 na období 2016-2018	Celkové náklady ³ za rok 2016
TA ČR	Centra kompetence	2,04	1,35
TA ČR	GAMA	0,85	0,1
TA ČR	EPSILON	4,19	0,46
MPO	TRIO	2,77	0,94
Celkem		9,85	2,39

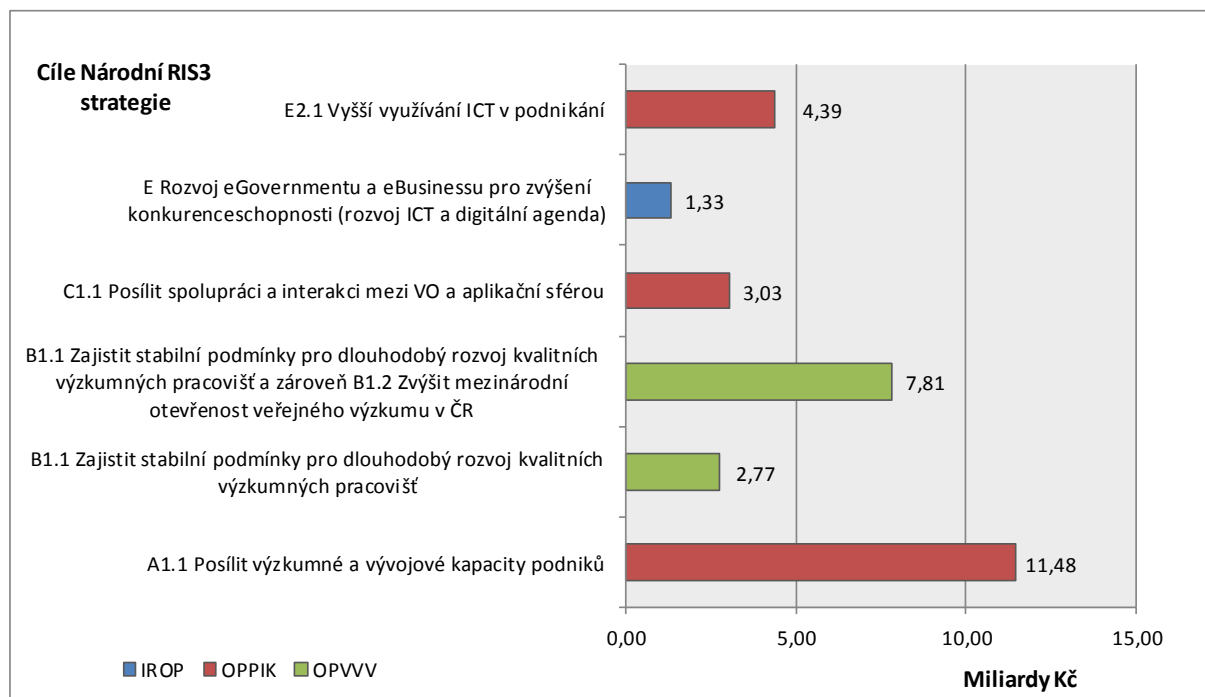
Zdroje: TA ČR, ÚV ČR

Z programů podpory výzkumu a vývoje TA ČR (Tabulka 4) byly v roce 2016 nejvyšší celkové uznané náklady projektů sledovaných ve vazbě na Národní RIS3 strategii v programu Centra kompetence (1,35 mld. Kč). Významně se na naplňování Národní RIS3 strategie v roce 2016 podílel také program podpory výzkumu a vývoje TRIO – celkové náklady na projekty činily 0,94 mld. Kč.

³ uznané, popř. plánované, náklady jednotlivých projektů

Naplnování specifických cílů Národní RIS3 strategie za sledované období je zde ilustrováno na operačních programech, které ÚV ČR monitoruje prostřednictvím harmonizované sady primárních dat.

Graf 1 - Nejvíce podpořené cíle Národní RIS3 strategie v operačních programech (v mld. Kč)

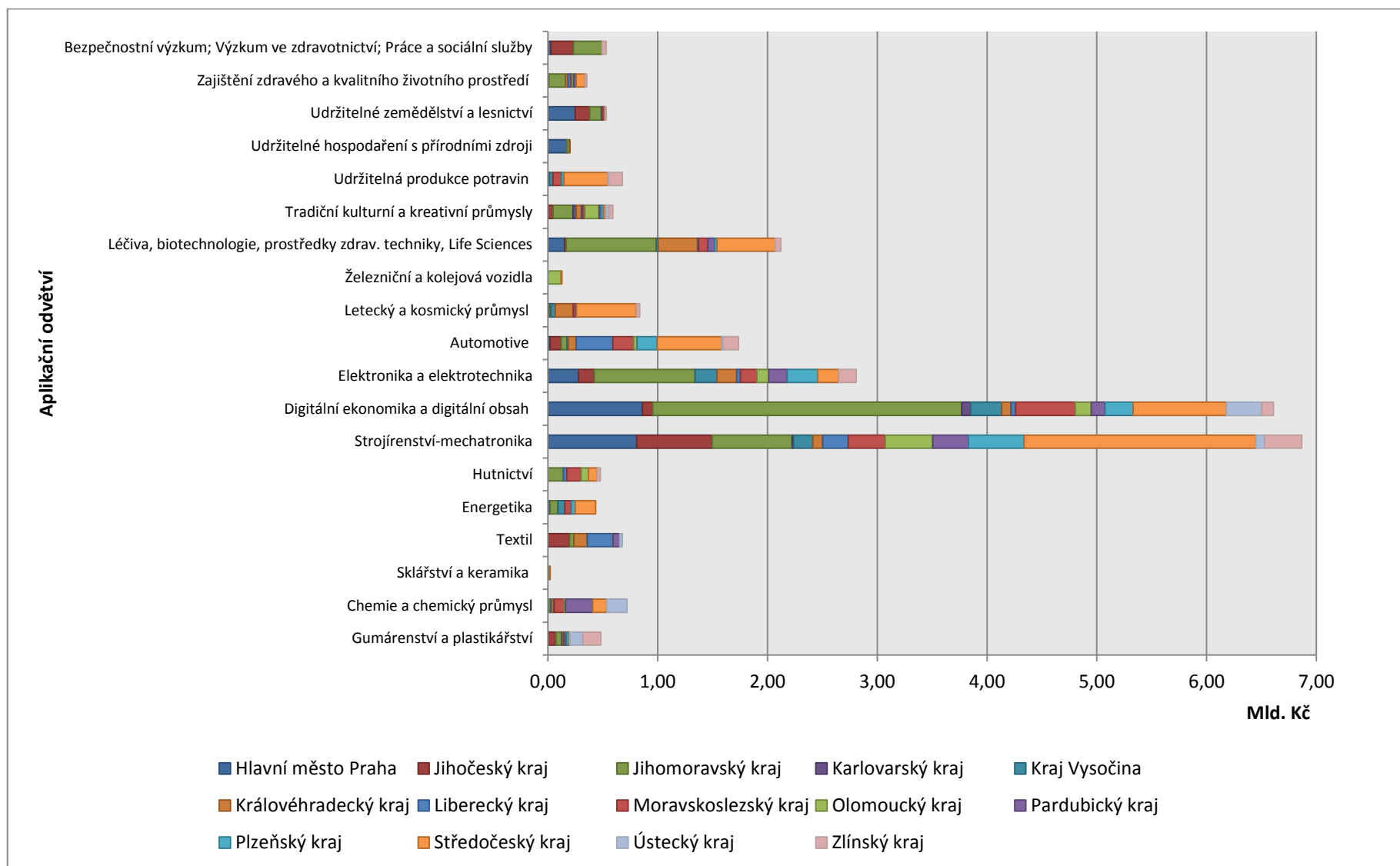
Dosud nejvíce podpořeným specifickým cílem Národní RIS3 strategie v operačních programech (Graf 1) je cíl Posílit výzkumné a vývojové kapacity podniků (A.1.1) s částkou 11,48 mld. Kč. Druhými nejvíce plněnými specifickými cíli je skupina cílů⁴ Zajistit stabilní podmínky pro dlouhodobý rozvoj kvalitních výzkumných pracovišť (B.1.1) a Zvýšit mezinárodní otevřenost veřejného výzkumu (B.1.2) s celkovou částkou 7,81 mld. Kč. Třetím nejvíce plněným specifickým cílem je Vyšší využívání ICT v podnikání (E.2.1) s částkou 4,39 mld. Kč. Pokrytí strategických, resp. specifických, cílů napříč operačními programy bylo očekávatelné. Projekty OP PIK spadající pod Národní RIS3 strategii tak naplňují z velké části pouze cíle Posílit výzkumné a vývojové kapacity podniků (A.1.1), Posílit spolupráci a interakci mezi VO a aplikační sférou (C.1.1) a Vyšší využívání ICT v podnikání (E.2.1). Totéž platí také o projektech ostatních OP, které jsou vždy vyšší mírou zaměřené jen na některé strategické, resp. specifické, cíle a klíčové oblasti změn Národní RIS3 strategie.

Zacílení na aplikační odvětví Národní RIS3 strategie (včetně zohlednění krajské dimenze) za sledované období je zde zachyceno na projektech operačních programů,

⁴ Nesourodé vykazování cílů je způsobeno tím, že výzvy některých operačních programů jsou navázány na více specifických cílů Národní RIS3 strategie zároveň. Přesná míra naplnění jednotlivých cílů bude stanovena až podrobnější analýzou projektů.

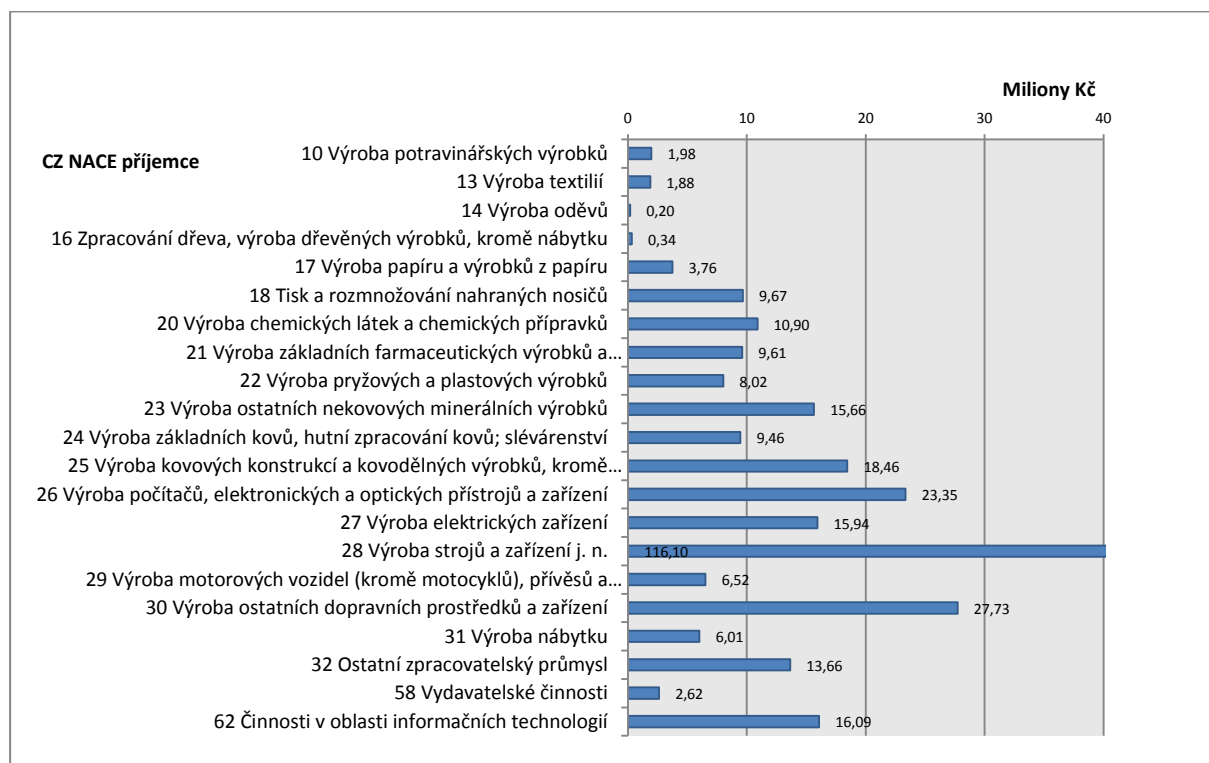
zatímco související oborová struktura podpořených subjektů bude naznačena na příkladu programu podpory výzkumu a vývoje TRIO.

Graf 2 - Aktuální podpora jednotlivých aplikačních odvětví Národní RIS3 strategie z operačních programů se zohledněním krajské dimenze (v mld. Kč)

Největší objem finančních prostředků (Graf 2) z projektů operačních programů vázaných na Národní RIS3 strategii je zacílen na aplikační odvětví Strojírenství-mechatronika (6,87 mld. Kč) – nejvíce projektů bude realizováno ve Středočeském kraji (2,11 mld. Kč). Druhým nejvíce podpořeným aplikačním odvětvím je Digitální ekonomika a digitální obsah (6,61 mld. Kč) – nejvíce projektů bude realizováno v Jihomoravském kraji (2,81 mld. Kč). Třetím nejvíce podpořeným aplikačním odvětvím je Elektronika a elektrotechnika (2,81 mld. Kč) – nejvíce projektů bude realizováno rovněž v Jihomoravském kraji (0,92 mld. Kč). K zamyšlení vybízejí slabě zastoupená aplikační odvětví jako např. Železniční a kolejová vozidla (0,13 mld. Kč). Z pohledu regionální dimenze⁵ jsou zvláště sledovány projekty s výhradní vazbou na některé z krajsky specifických aplikačních odvětví, ačkoli je jich výrazně nižší počet - dominuje mezi nimi zacílení na odvětví Chemie a chemický průmysl (0,72 mld. Kč), nejvýrazněji podpořené v Pardubickém kraji (245,22 mil. Kč). V Libereckém kraji je nejvíce podpořeno krajsky specifické aplikační odvětví Textil (231,52 mil. Kč) a v kraji Zlínském Gumárenství a plastikářství (163,77 mil. Kč).

Graf 3 - Oborová struktura hlavních příjemců podle CZ-NACE v projektech programu podpory výzkumu a vývoje TRIO Národní RIS3 strategie (v mil. Kč)

S výrazně podpořenými aplikačními odvětvími Národní RIS3 strategie (Graf 2) věcně souvisejí oblasti ekonomických činností dle klasifikace CZ-NACE ze sekcí C (Zpracovatelský průmysl) a J (Informační a komunikační činnosti), které jsou vázány na subjekty podpory (tj. hlavní příjemce projektů). V programu podpory výzkumu a vývoje TRIO (Graf 3) byly

⁵ Viz 1. Základní popis

z těchto sekcí podpořeny mimo jiné subjekty s hlavní ekonomickou činností Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení CZ-NACE 30 (27,73 mil. Kč), Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů CZ-NACE 26 (23,35 mil. Kč), a také Činnosti v oblasti informačních technologií CZ-NACE 62 (16,09 mil. Kč).

Shrnutí a výhled

Česká republika má zhodnocenu první ucelenější fázi implementace Národní RIS3 strategie, a to jak v oblasti zdrojů evropských tak národních a soukromých (popř. regionálních). Je zmapovaná míra naplňování specifických cílů (klíčových oblastí změn) a zacilování na aplikační odvětví. Struktury aplikačních odvětví i klíčových oblastí změn Národní RIS3 strategie se průběžně, byť místy s nerovnoměrnou intenzitou, naplňují. První disponibilní souhrnná data sice vykazují pomalejší tempo financování, avšak v nejbližším období se dá (minimálně v operačních programech) očekávat podstatný nárůst.

Nejdůležitější úkol v krátkodobém horizontu implementace je především proces EDP v rámci Národních inovačních platforem s cílem aktualizace Národní RIS3 strategie; analogickým procesem budou aktualizovány také RIS3 strategie krajské. Dále zpřesňována bude kvalita monitoringu, s rostoucím množstvím ukončených výzev bude výrazně narůstat i objem sledované databáze projektů. Pokrok lze očekávat také v širších evaluačních aktivitách a větší míře zapojení programů podpory výzkumu a vývoje do plnění Národní RIS3 strategie.

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Klíčové oblasti změn a strategické cíle Národní RIS3 strategie.....	2
Tabulka 2 – Národní inovační platformy ve vazbě na aplikační odvětví.....	2
Tabulka 3 - Přehled financování Národní RIS3 strategie z operačních programů (v mld. Kč). 4	
Tabulka 4 - Přehled financování Národní RIS3 strategie z programů podpory výzkumu a vývoje Centra kompetence, EPSILON, GAMA a TRIO (v mld. Kč).....	5

Seznam grafů

Graf 1 - Nejvíce podpořené specifické cíle Národní RIS3 strategie v operačních programech (v mld. Kč).....	6
Graf 2 - Aktuální podpora jednotlivých aplikačních odvětví Národní RIS3 strategie z operačních programů se zohledněním krajské dimenze (v mld. Kč).....	8
Graf 3 - Oborová struktura hlavních příjemců podle CZ-NACE v projektech programu podpory výzkumu a vývoje TRIO Národní RIS3 strategie (v mil. Kč).....	9

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Proces řízení a implementace Národní RIS3 strategie.....	4
--	---

Seznam zkratk

ÚV ČR	Úřad vlády České republiky
RIS3	Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation
NRIS3	Národní RIS3 strategie
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EDP	<i>entrepreneurial discovery process</i> (proces podnikatelského objevování nových příležitostí)
NIP	Národní inovační platforma
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
TA ČR	Technologická agentura České republiky
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP PPR	Operační program Praha – pól růstu ČR
IROP	Integrovaný regionální operační program
OP Z	Operační program Zaměstnanost
EK	Evropská komise
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
NOK	Národní orgán koordinace
KSAO	Krajsky specifické aplikační odvětví
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností dle Českého statistického úřadu